

עין משפט ונר מצוה

קלו א ב מיי פ"א מהל' שמיטה הל"ז ועי' בזכ"מ ובפ"ג שם הליצ' סמג עשן סג טו"ע יו"ד סימן כ סעיף א:

»

שיטה מקובצת

אל משום הקפת הרוב אמר נמי רובא כצ"ל: **ב** מפ' לדרב' ושמואל הכי: **ג** דקמ"ל רציאה משאר טבעות: **ד** ועוד מהך ברייתא מאי קמרחב לזו דהא:

»

רבינו גרשום

פני רובה כשרה: ובשאר טבעת לא אמר והתנאי אר' יוסי בר' יהודה כו'. כלומר השוחט בשאר טבעות ושייר בה מלא החוט על פני רובו שחיטתו כשרה: ומוגרמת פסולה. מטבעת גדולה ולמעלה לבד שיהא משפיר כובע ולמטה: אמר רב יוסף ר' יוסי בר' יהודה תרתי קאמר. כלומר ר' יוסי בר' יהודה מכשיר בין בטבעת גדולה בין בשאר טבעות הלא החוט על פני רובה: כי סליק ר' יורא אכל מוגרמת דרב וסמך דחוקר דחוקר דרב ושמואל סבוי ליה כוותיה (ככ"ב בר' יהודה) בטבעת גדולה מלא החוט על פני רובה אבל לא שייר על פני רובה מוגרמת היא וטרפה אצ"ג דמשפיר כובע ולמטה היא ור' יורא אכל מאותה בהמה ולא נשתייר מלא החוט על פני רובה: מאן אמרה לשמעתיה יוסף בר' חייא: שלשה מתירין את הבכור במקום שאין מומחה. כלומר כמום קבוע: אן כייפינן להו. בני בבל לארץ ישראל דנשיא היה בא"י: א"ל אבוי לרב יוסף והא רבנן דאתו ממחוזא אמרי אמר ר' יורא משמיה דרב נחמן מוגרמת כלומר כמום קבוע: אן כשרה. כלומר משפיר כובע ולמטה כשרה אצ"ג שהוא למעלה מטבעת: ברי נהרא נהרא ופשטיה לשון גשר. כלומר כשם שכל נהר יש לו גשר שלו לבדו כך כל המקומות אין להן דעת אחת אלא אלו יש להם דעת אחת ובמקום אחר דעת שלהם: קרי עליה ר' יוחנן גיסא גיסא. כלומר דמכשיר ביותר לשון גיסא: שייר בחיטי כשרה. ואפי' שחט בחיטי ושייר מקצתן כלפי הראש כשרה: פגע בחיטי (טרפה) (כשרה). כלומר שלא שייר על הכל

יהי:

יוסף בר רבי חייא מבו"י ע"מא גמיר. כלומר לא שמעה מרז ושמואל ומה שאין אוכלין אותו במקומו חומרא בעלמא היא ולא על פי רב ושמואל ופרין ולית ליה לרבי זירא כו' דנחי ללא אמר רב ושמואל מ"מ היה אסור כיון שנהגו במקומו אסור:

ב"רן דאנן בייפינן דהו בר'. צפ"ק

דסנהדרין (דף ה.) משמע איפכא לענין ליטול רשות לדון להיות פטור מלשלם דקאמר מהכא להתם מהני מהתם להכא מאי ואומר ר"מ דלענין איסור והיתר בני ארץ ישראל עדיפי דחכימי טפי אכל לענין הפקעת ממונן ראש הגולה עדיף כדאמרין התם דהכא שצט והתם מחוקק ואמרין נמי לא יסור שצט מיהודה אלו ראשי גלויות שצבצל שרודים את העם צמקל ומחוקק מצין רגליו אלו בני בניו של הלל ששלמדים תורה צבצים ואמרין צפרק צ' דהוריות (דף יא:) נשיא שצא"י אין מציא שעיר משום דליכא צבצל ראש גולה ועשיר ממונו: **ה"נ** מ"י היכא דדעתו דחזור. לפי האי שינויא משמע דחומרי מקום שהלך לשם נותנין עליו אע"ג דדעתו לחזור ואי אפשר לומר כן דרצ אשי פקויה דמשני הכא מוקי לה צפרק מקום שנהגו (פסחים דף נא.) צאלן דעתו לחזור גבי רצה צר צר חנה דלכל דלייתרא ואין לחוש צמאי דקמני לדדנין דלעולם נותנין עליו חומרי מקום שדעתו להיות שם אי נמי מה שמחלק צין דעתו לחזור לאין דעתו הני מילי מצבל לא"י ומארץ ישראל לצבל שהולכים אחר מקום שדעתו לישראל שם אכל מצבל לצבל ומא"י לא"י נותנין עליו חומרי מקום ש"א משם וחומרי מקום שהלך לשם צין דעתו לחזור צין אין דעתו לחזור: **א**ו **דלמא פגע ולא נגע.** פי' צקונטרס שחט למטה מן החיטי וקשה דל"כ הוה ליה למימר תיקו דהא רב פפא דלמר שייר בחיטי כשרה ממה נפשך פליג אדרב פפי דהא אפי' פגע ונגע מכשיר וכל שכן פגע ולא נגע ועוד כיון דלתא לפלוגי לא הוה ליה למימר איתמר אלא

רב

קאימנא קמיה דר' חייא בריה דרב אויא דרב אויא ואמר לי שייר בחיטי כשרה א"ל רבינא **לרב אשי אמר לי רב שמן מסוברא** איקלע מר זוטרא לאתרון ודרש ישייר בחיטי כשרה מר בר רב אשי אמר פגע בחיטי כשרה שייר בחיטי טרפה והלכתא

כל חלל הקנה והגרים מודה שהיא פסולה גזירה רוב הקנה אטו רוב הטבעות שאינו רוב הקנה ולא היה עווד מהד"ז מאי קמוחיב לה דהא לא קתני זה הגרמה כלל ואי צשהגרים מוקמת לה אמאי תלי טעמא צהואיל ומקיפין את רוב הקנה הקפה ידיהו מאי אהניא הא צתר חתיכת רוב הקנה אולינן. ולשון ראשון ג"ל ואין כאן מכוּשול להחליף ההלכה דהא לית הלכתא ככולהו אלא כרבי חנינא בן אנטיגנוס: **מוגרמת דרב ושמואל.** שחוטה צמוך שאר הטבעות דחשצי ליה איניהו הגרמה דאמרי שאר הטבעות לאו מקום שחיטה נינהו וכל שלא צמקום שחיטה קרי הגרמה כדאמרין לקמן (דף יט.) הגרים שליש ושחט שליש אלמא תחלת שחיטה שהיא שלא צמקומה קרי הגרמה ועדיין אין כאן הטיה: **מאן אמר.** להא מילתא משמיה דרב ושמואל אמרו לו יוסף צר חייא אמרה דתריך לעיל דרב ושמואל סברי להו כוותיה צחדא כו' דהיינו רב יוסף דכולה הש"ס: **מכולי עלמא גמיר.** ושמא שמע דצר מפי אחד שלא דקדק צדצרים כמו שגממרו: **דאפילו ספיקי דגברי גרים.** כשהיו אומרים לו שמועה והאומרה לו שח ממי שמעה היה שונה רב יהודה צשמועמו קבלתיה מפי פלוני וספק היה צידו אי מפלוני קבלה או מפלוני קבלה דאמר רב יהודה אמר לי ר' ירמיה ספק משמיה דרב ספק כו': **שלושה הדיוטות: מסירין את הבכור.** לישחט צמדניה צמוס מצואר וגלוי לכל שהוא מוס דקי"ל צצכורות (דף כח.) דאפילו מוס הגלוי כריך להראות לחכם דמתנן השוחט את הבכור ואח"כ הראה את מומו ר"מ אומר הואיל ונשחט שלא על פי מומחה אסור ואוקיימנא צמומין צצגוף ואע"פ שאין משתנין צמסכת צליה צאלן דדין (דף ס.) : **לום ליה כו'.** צתמיה והא מתני' היא צפסחים צמקום שנהגו (דף ג.) : **מצבל לצבל.** שם המדינה צבל וזה מקומות הרצה: **דכיון דאנן כייפינן להו.** לצני ארץ ישראל לקידוש החדש ולעיצור שנה כדאמרין צשמעמא צתרא דהוריות (דף יא:) ולדיני קנסות שאין סמיכה צצבל: **עצדינן כווסיהו.** כי אולינן גבייהו ואין אנו כריכים לחלוק צבדו למקומינו וצא"י הוו אכלי ליה: **הא רבנן דאחו ממחוזא אמרי אמר רבי זירא משמיה דרב נחמן מוגרמת.** דרב ושמואל כשרה ואנו מצבל נהיגין ציה איסורא: **והרא נהרא ופשטיה.** כל נהר מתפצט צמקום שהוא רגיל שם כלומר כל מקום הולך אחר מנהגו אית דוכתא צצבל דנהיגו כרב ושמואל ואית דוכתא דלא נהיגו כוותיהו: **צחודא דכובעא.** כמין כובע יש למעלה מן הקנה ככובע על הראש ואין זה אותו צצר קטן שנופל ע"פ הקנה לעכב את הקול אלא כמין כובע ממש הוה עשוי ומתמלעיתו ולמעלה הולך וכלה ונעשה חדוד כמין קולמוסי) שקורין הל"ם ואותו שיפוי נקרא שיפוי כובע. צחודא צעליונו של כובע צגגו: **גיסא גיסא.** הגם הגם כלומר יותר מדאי הכשרת דאין כשר אפי' לר' חנינא אלא ממקום שחידדו מתחיל לעלות: **חיטי.** גלג"ץ דומין לחיטין ומנוחין על הקנה אלא הכובע: **פגע ולא נגע.** אכל סמוך להם מאד חחק: **שייר בחיטי.** הניח מקצת לצד הראש ומקצת לצד הקנה כגון שחחקו דהיינו פגע ונגע: **ה"ג מר צר רב אשי אמר פגע בחיטי כשרה שייר בחיטי טרפה:** והלכתא

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

השוחט צשאר הטבעות. כל הקנה או רוב חללו: **הואיל ומקיפום אס הרוז.** להא מילתא נמי אמרינן רוצא ככולה לשוויינהו קנה ומקום צשר לשחיטה: **ומוגרמת.** אפילו רוצא צמוך הטבעת ומיעוטא למעלה מטבעת הגדולה. ומילתא צאנפי נפשה היא וסתמא היא ורבנן קאמרי לה: **על מוגרמת שהיא כשרה.** ואפי' כולה למעלה מן הטבעת הגדולה וכי אגמריה רחמנא הגרמה הלכה למשה מסיני משפוע כובע ולמעלה אגמריה דללקמן (דף יט.) והכי הלכתא דכל עדות הלכתא היא: **פרסי אמר.** לענין חתיכת הקנה אית ליה רוצא ככולה דכיון דחומך הרוז צהכשר כשרה ולענין לשוויי לשאר הטבעות מקום שחיטה משום הקפת הרוז אלאמרין נמי רוצא ככולה: **ורז ושמואל סברי לה כווסיה צחדא.** דחתיכת רוצא צמקום שחיטה כחתיכת כולה: **ופלוגי עליה צחדא.** דלשווייה שאר הטבעות מקום שחיטה משום טעמא דרוצא ככולה לא משויין: **והא לא אמר קאמרי.** והא הכי קאמרי רב ושמואל וקף ר' יוסי לא אמר אלמא טעמא ידיהי קאמרי ולאו טעמא ידיהו: **הכי קאמרי הלכה כו'.** והאי דקאמרי לא אמר הכי משמע לא אמר ולא כלום שאין הלכה כמותו אלא צטבעת גדולה. וללישנא אחריתא דפרישנא לעילו) דהיוצא מטבעת שהתחיל לשחוט זה חשיב הגרמה עד שיחמוך כולה לרבנן או רוצא לר' יוסי מפרש צלרב ושמואל הכי אכל צשאר טבעות לא אמר ר' יוסי שאס חחק רוצו צמוך הטבעת והגרים וילא מודה דפסול דרוז הטבעת לא הוי רוב הקנה דהא אין מקיפין את כולה וליכא למימר הכי דל"כ מאי קמוחיב לה הא ודאי שפיר קאמרי וצרייתא דקמוחיב מינה לא קתני הגרים וכ"ס הגרים לא אלתריך ליה למיתיני דאס לא הגרים מאי קא קא משמע לן וצהגרים היכי מלי לאכשורי הא ודאי לא שחט רוצא וכי תימא משום דקא משמע לן דיציאה טדשאר טבעות לא חשיב הגרמה א"כ מאי קאמר הואיל ומקיפין את רוב הקנה האי טעמא לאו משום רוצא ומיעוטא הוא אלא משום דאין כאן תורת הגרמה. לשון שליש אכל צשאר טבעות לא קאמר שאס שחט צשאר טבעות רוב

הואיל ומקיפום אס הרוז. להא מילתא נמי אמרינן רוצא ככולה לשוויינהו קנה ומקום צשר לשחיטה: ומוגרמת. אפילו רוצא צמוך הטבעת ומיעוטא למעלה מטבעת הגדולה. ומילתא צאנפי נפשה היא וסתמא היא ורבנן קאמרי לה: על מוגרמת שהיא כשרה. ואפי' כולה למעלה מן הטבעת הגדולה וכי אגמריה רחמנא הגרמה הלכה למשה מסיני משפוע כובע ולמעלה אגמריה דללקמן (דף יט.) והכי הלכתא דכל עדות הלכתא היא: פרסי אמר. לענין חתיכת הקנה אית ליה רוצא ככולה דכיון דחומך הרוז צהכשר כשרה ולענין לשוויי לשאר הטבעות מקום שחיטה משום הקפת הרוז אלאמרין נמי רוצא ככולה: ורז ושמואל סברי לה כווסיה צחדא. דחתיכת רוצא צמקום שחיטה כחתיכת כולה: ופלוגי עליה צחדא. דלשווייה שאר הטבעות מקום שחיטה משום טעמא דרוצא ככולה לא משויין: והא לא אמר קאמרי. והא הכי קאמרי רב ושמואל וקף ר' יוסי לא אמר אלמא טעמא ידיהי קאמרי ולאו טעמא ידיהו: הכי קאמרי הלכה כו'. והאי דקאמרי לא אמר הכי משמע לא אמר ולא כלום שאין הלכה כמותו אלא צטבעת גדולה. וללישנא אחריתא דפרישנא לעילו) דהיוצא מטבעת שהתחיל לשחוט זה חשיב הגרמה עד שיחמוך כולה לרבנן או רוצא לר' יוסי מפרש צלרב ושמואל הכי אכל צשאר טבעות לא אמר ר' יוסי שאס חחק רוצו צמוך הטבעת והגרים וילא מודה דפסול דרוז הטבעת לא הוי רוב הקנה דהא אין מקיפין את כולה וליכא למימר הכי דל"כ מאי קמוחיב לה הא ודאי שפיר קאמרי וצרייתא דקמוחיב מינה לא קתני הגרים וכ"ס הגרים לא אלתריך ליה למיתיני דאס לא הגרים מאי קא משמע לן וצהגרים היכי מלי לאכשורי הא ודאי לא שחט רוצא וכי תימא משום דקא משמע לן דיציאה טדשאר טבעות לא חשיב הגרמה א"כ מאי קאמר הואיל ומקיפין את רוב הקנה האי טעמא לאו משום רוצא ומיעוטא הוא אלא משום דאין כאן תורת הגרמה. לשון שליש אכל צשאר טבעות לא קאמר שאס שחט צשאר טבעות רוב

הואיל ומקיפום אס הרוז. להא מילתא נמי אמרינן רוצא ככולה לשוויינהו קנה ומקום צשר לשחיטה: ומוגרמת. אפילו רוצא צמוך הטבעת ומיעוטא למעלה מטבעת הגדולה. ומילתא צאנפי נפשה היא וסתמא היא ורבנן קאמרי לה: על מוגרמת שהיא כשרה. ואפי' כולה למעלה מן הטבעת הגדולה וכי אגמריה רחמנא הגרמה הלכה למשה מסיני משפוע כובע ולמעלה אגמריה דללקמן (דף יט.) והכי הלכתא דכל עדות הלכתא היא: פרסי אמר. לענין חתיכת הקנה אית ליה רוצא ככולה דכיון דחומך הרוז צהכשר כשרה ולענין לשוויי לשאר הטבעות מקום שחיטה משום הקפת הרוז אלאמרין נמי רוצא ככולה: ורז ושמואל סברי לה כווסיה צחדא. דחתיכת רוצא צמקום שחיטה כחתיכת כולה: ופלוגי עליה צחדא. דלשווייה שאר הטבעות מקום שחיטה משום טעמא דרוצא ככולה לא משויין: והא לא אמר קאמרי. והא הכי קאמרי רב ושמואל וקף ר' יוסי לא אמר אלמא טעמא ידיהי קאמרי ולאו טעמא ידיהו: הכי קאמרי הלכה כו'. והאי דקאמרי לא אמר הכי משמע לא אמר ולא כלום שאין הלכה כמותו אלא צטבעת גדולה. וללישנא אחריתא דפרישנא לעילו) דהיוצא מטבעת שהתחיל לשחוט זה חשיב הגרמה עד שיחמוך כולה לרבנן או רוצא לר' יוסי מפרש צלרב ושמואל הכי אכל צשאר טבעות לא אמר ר' יוסי שאס חחק רוצו צמוך הטבעת והגרים וילא מודה דפסול דרוז הטבעת לא הוי רוב הקנה דהא אין מקיפין את כולה וליכא למימר הכי דל"כ מאי קמוחיב לה הא ודאי שפיר קאמרי וצרייתא דקמוחיב מינה לא קתני הגרים וכ"ס הגרים לא אלתריך ליה למיתיני דאס לא הגרים מאי קא משמע לן וצהגרים היכי מלי לאכשורי הא ודאי לא שחט רוצא וכי תימא משום דקא משמע לן דיציאה טדשאר טבעות לא חשיב הגרמה א"כ מאי קאמר הואיל ומקיפין את רוב הקנה האי טעמא לאו משום רוצא ומיעוטא הוא אלא משום דאין כאן תורת הגרמה. לשון שליש אכל צשאר טבעות לא קאמר שאס שחט צשאר טבעות רוב

מסורת הש"ס

א) [לקמן קלי: א.] ב) [עין מוס' צ"ק נט: סוף ד"ה מנעך מספקן.] ג) [בכורות לו: א.] ד) [לקמן קי. פסחים ג: א.] ה) [פסחים נא: א.] ו) [לקמן מז. ע"ש בפרש"י.] ז) [ע"א ד"ה רבי יוסי:] ח) ככ"א: קולטא,

»

תורה אור הש"ס

1. וישלח הפלך שלמה ביד בןיהוה בן יהוידע ויפגע בו וימת. מליכס א ב כה 2. ויעקב הלך לדרב"ו ויפגע בו מלאכי אלהים: בראשית לב ב

»

גליון הש"ס

גב' רב אשי אמר אפילו תיבא מבבל לא"י. עין לקמן דף גז ע"ב מוס' ד"ה משום:

»

הגהות חב"ח

א) גב' דלחזו ממחוזא אמרי משמיה דרב נחמן ככ"ל ותיבות אמר רבי זירא נמחק:

»

לעזי רש"י

הל"ם [הדלימא]. קסדה. גלג"ץ. בלוט האלון.

»

מוסף רש"י

ספק משמיה דרב כו'. ספק אמרה לי ר' ירמיה משמיה דרב, ספק אמרה לי משמיה דשמואל (בכורות לו:). מתירין את הבכור. צמומין מוכהקין (שם). מבבל לבבל. מעיר לעיל צצבל, דכיון דלא כיפי להדי, אס ישנה מנהגן לעיתות ים כאן מפני המחלוקת (פסחים נא. ע"ש). נהרא נהרא ופשטיה. אין פשטי נהר נהר דומין. זה חריף וזה עומד, כך אין מנהג המקומות צמפנים כמו שחי גרגרת ים צמוך חלל הגרגרת צמפנים כמו שחי גרגרת של חטה, אחת מימין ואחת משמאל (הפרדט עמי קלז).